

Asia: VN/31199/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (Kela-korvausten valinnanvapauskokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa korvausmallin sisällöstä?

STTK pitää yleisesti tärkeänä, että julkinen sektori on jatkossakin terveydenhuollon ensisijainen tuottaja. Keskiestä on, että ehdotettu valinnanvapauskokeilu ei lisää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia, kasvata terveyseroja tai johda terveydenhuollon pirstaloitumiseen. STTK katsoo, että valinnanvapauskokeilun liittämistä omalääkärimalliin tulisi harkita päällekkäisyyksien ja pirstaloitumisen välttämiseksi. Lisäksi omalääkärimallia tulisi kehittää kohti moniammatillista omatiimimallia.

STTK kantaa huolta siitä, miten ehdotettu kokeilu takaa hoidon jatkuvuuden sekä kokonaisvaltaisuuden. Erityisenä riskinä STTK näkee, että kokeilun toteuttamistapa voi johtaa terveempien asiakkaiden ylihoitoon ja toisaalta taas sairaampien ja moniongelmaisten asiakkaiden alihoidon. Ongelmaksi voi muodostua palveluntarpeiden mukaisen kokonaishoidon arvioinnin ja kokonaishoidon toteutuminen. STTK huomauttaa, että ehdotettu kokeilu ei vastaa niiden ikääntyneiden tarpeisiin, joilla on pitkäaikais- tai monisairautta ja jotka tarvitsevat erikoislääkäreiden palveluita, moniammatillista apua tai useita tutkimuksia ja pitkäaikaista hoitoa ja seurantaa.

Terveyshyötyjen näkökulmasta STTK katsoo, että terveyspalveluiden saatavuus tietyillä alueilla voi parantua niiden vakuutettujen osalta, joiden palveluntarve on pistemäistä ja joilla ei ole pitkäaikaissairautta tai laajaa tarvetta erilaisille sosiaali- ja terveyspalveluille. Laajemmin palveluita tarvitsevien ja asutuskeskusten ulkopuolella asuvien osalta valinnanvapaus ja vaikutusmahdollisuudet omaan hoitoon eivät tule lisääntymän. STTK onkin huolissaan siitä, että ehdotettu kokeilu voi syventää alueiden välistä eriarvoisuutta palveluiden tasossa ja saatavuudessa.

Lisäksi STTK näkee ehdotetussa valinnanvapauskokeilussa riskinä sen, että kokeilu johtaa henkilöstösiirtymiin julkisesta terveydenhuollosta yksityiselle sektorille, mikä voi entisestään heikentää hyvinvointialueiden mahdollisuuksia tuottaa palveluita.

STTK pitää tärkeänä, että hoidon jatkuvuus turvataan ja hyvinvointialueiden mahdollisuus kehittää omalääkäri- ja omatiimimalleja varmistetaan. Palvelujärjestelmän kehittämisen ei tulisi lisätä terveyspalvelujärjestelmän hajanaisuutta eikä heikentää julkista sote-järjestelmää. STTK korostaa, että hyvinvointialueiden rahoitusta on vahvistettava ja niiden toimintojen kehittämiseksi on annettava aikaa ja mahdollisuuksia.

Lausuttavaa vaikutustenarvioinnista?

STTK katsoo, että on täysin epävarmaa, missä määrin ehdotettu kokeilu ja rahoituksen ohjaaminen Kela-korvauksiin tosiasiallisesti ohjaisi ikääntyneiden palvelujen käyttöä. Ikääntyneiden palveluntarpeet ovat usein moninaisia, ja ennaltaehkäisyllä sekä moniammatillisuudella ja hoidon jatkuvuudella sekä kokonaisvaltaisuudella on merkitystä hoitoketjujen purkamiseksi. Ehdotetun kokeilun mahdolliset vaikutukset hoidon jatkuvuuteen ja kokonaisvaltaisuuteen tulee selvittää huolellisesti.

STTK on huolissaan siitä, että korvaukset ja korvausten korotukset tulisivat myös jatkossa kohdetumaan jo entuudestaan yksityisiä palveluita käyttäville hyvätuloisille asiakkaille hintakatosta huolimatta. Luonnoksessa ei myöskään ole mahdollista luotettavasti arvioida sitä, mitä ehdotettu kokeilu tulisi vaikuttamaan julkisen terveydenhuollon kuormitukseen, vai onko kyseessä vain rahoituksen siirto, jolla ei ole merkittävää vaikutusta hoitoketjuun.

Muut kommentit:

-

1. Näkemyksenne vastaanottotyyppistä koskevista velvoitteista palveluntuottajille?

Kannatan läsnävastaanottojen tarjoamista koskevan velvoitteen asettamista.

Avoin kenttä perusteluille:

Potilaan laadukas hoito edellyttää usein läsnävastaanottoa esimerkiksi uuden oireen tai löydöksen arvioimiseksi. Etävastaanotot soveltuvat parhaiten hoidon seurantaan tai yksinkertaisten vaivojen hoitoon. Pelkät etävastaanotot ilman mahdollisuutta fyysiseen tutkimukseen heikentävät hoidon jatkuvuutta, ja potilas saattaa joutua asioimaan useiden ammattilaisten kanssa. Pelkät etävastaanotot voivat myös aiheuttaa tarpeetonta kysyntää eivätkä ole tarkoituksenmukaisia.

2. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun osallistuvan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan myös toisella kokeiluun osallistuvalla palveluntuottajalla määrätyt tutkimukset kokeilun mukaisilla hinnoilla?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Laajempi palveluverkko mahdollistaisi asiakkaille helpomman tutkimuksiin pääsyn ja ehkäisee häiriökysyntää julkiseen terveydenhuoltoon. Olennaista on, että kaikki sopimuksen tehneet palveluntuottajat osallistuvat kokeiluun samoilla taloudellisilla ehdoilla ja pelisäännöillä.

3. Näkemyksenne siitä, että kokeilun mukaisia lääkäinvastaanottokäyntejä tarjoavan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan lääkärikäyntien lisäksi myös kokeilun piiriin kuuluvia tutkimuksia, mikäli palveluntuottajalla olisi laboratorio käytössään (oma tai alihankinta)?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

On tärkeää, että asiakas voi saada tarvittavat tutkimukset samalta palveluntuottajalta tai tämän alihankkijalta kuin lääkärin vastaanoton. Tämä varmistaa yhtenäisen hoitokokonaisuuden ja asiointin sujuvuuden. Lisäksi tutkimusten tulee olla saatavilla kohtuullisella etäisyydellä potilaan asuinpaikasta, jotta vältetään julkisen terveydenhuollon päällekkäiset kontaktit ja häiriökysyntä.

4. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun voisi osallistua vain sellainen palveluntuottaja, jolla ylipäänsä olisi käytettävissään laboratorio (omana tai alihankintana)? Tämä tarkoittaisi sitä, että lääkärikäyntejä ei voisi tarjota, mikäli palveluntuottajalla ei olisi käytettävissään laboratoriopalveluita.

En osaa sanoa/muu, kirjoitan vastauksen alla olevaan kenttään.

Avoin kenttä perusteluille:

Velvoite käytettävissä olevista laboratoriopalveluista rajaa käytännössä pois pienet palveluntuottajat ja keskittää markkinaa entisestään muutamalle suurelle terveystalvetyritykselle, mikä ei ole kannatettavaa tai tarkoituksenmukaista.

Lakiluonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa (3 §) mainitaan, että asiakkaan on kuitenkin yksityislääkärin läheteellä mahdollista hakeutua laboratoriotutkimuksiin julkisomisteisiin laboratorioihin, mutta näistä kustannuksista ei makseta Kela-korvausta. Ehdotettuun malliin olisi tärkeää mahdollistaa Kela korvauksien saaminen niissä julkisomisteisissa laboratorioissa, joissa yksityisasiakkaita muutenkin palvellaan, ettei tutkimusten kuorma kasaannu julkiselle palvelujärjestelmälle.

5. Näkemyksenne siitä, tulisiko kokeiluun voida osallistua myös pelkästään laboratoriotutkimuksia tuottavana palveluntuottajana?

En kannata tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Pelkkien laboratoriopalveluiden tarjoaminen ei täytä ehdotetun kokeilun tavoitteita. Selkeämpää olisi, että laboratoriotutkimukset kuuluisivat samaan sopimuskokonaisuuteen.

6. Näkemyksenne siitä, tulisiko palveluntuottajia edellyttää tekemään suorakorvaussopimus Kelan kanssa?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoim kenttä perusteluille:

Ehdotettu menettely on selkeä sekä asiakkaalle että palveluntarjoajalle.

Nummelin Ida
STTK ry.